

Ungeklimarådets anbefalinger til en grøn genstart

Coronavirus udgør en akut krise, men klimakrisen er stadig den største. WHO vurderer, at i perioden 2030 og 2050 kommer klimakrisen til at koste 250.000 menneskeliv om året, hvis vores udledninger ikke reduceres drastisk.¹ Samtidig peger ILO på, at 1.2 milliarder jobs afhænger af et stabilt klima og miljø².

Et stort flertal er enige om, at Danmark i 2030 skal reducere vores udledninger med 70 pct. ift. 1990. Den målsætning kræver, at der allerede i dag, startes betydelige initiativer. Med et kort vindue for klimahandling er det derfor bydende nødvendigt, at kriserne ikke behandles adskilt, men at potentialet for at håndtere Corona og klimakrisen på samme tid udnyttes. Det kan vi gøre ved at sørge for, at de penge, som staten bruger i samfundet nu, også bidrager til, at Danmark når de klimamålsætninger, vi er forpligtet til. I tråd med Klimarådets seneste rapport³, anbefales det derfor, at klimaperspektivet inddrages i vurderingen af genopretningstiltagene. Det skal sikre at vi ikke modarbejder den grønne omstilling, og at pengene brugt til genopretningen ikke er spildte. Der findes heldigvis værktøjer, man kan bruge til at sætte gang i økonomien og samfundet, som ligger i tråd med vores klimamålsætninger. I Ungeklimarådet har vi herunder listet vores anbefalinger til en grøn genstart af Danmark.

1. Vurder klimaeffekten af tiltagene

I takt med, at regeringen investerer midler til genopretning af økonomien, opfordrer vi til, at hvert tiltag bliver vurderet fra et klimaperspektiv, og at prisen for de samfundsøkonomiske beregningsforudsætninger bliver justeret, så de inkluderer skyggeprisen for forurening.

¹ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-and-health>

² http://www.ilo.org/global/topics/green-jobs/WCMS_467270/lang--en/index.htm

³ <https://klimaraadet.dk/da/nyheder/behov-akut-klimahandling-ogsaa-i-en-genopretningstid>

2. Skab de nødvendige rammer: Indfør tilstrækkelige og retfærdige klimaafgifter

Coronavirus har sat ordinære økonomiske spilleregler på prøve, og virksomheder verden over er i disse dage ved at gentænke deres forretningsmodeller. En grøn genstart handler om at skabe rammerne for en *ny form* for økonomi på den anden side af krisen. Her er det afgørende, at priserne kommer til at reflektere de reelle samfundsomkostninger ved forbrug. Det vil give mere retfærdige konkurrencevilkår til de virksomheder, der tænker bæredygtighed ind i deres produktion. Det er vigtigt, at afgiften indføres gradvist; således skader den ikke virksomhedernes likviditet på kort sigt, men giver dem et incitament til at tænke bæredygtighed ind i deres udviklingsplaner.

Der skal indføres klimaafgifter, så forureneren betaler, fordi det er den billigste måde at sikre den grønne omstilling. For at undgå at ramme socialt skævt, skal der indføres en tilbagebetaling i form af reduktion af andre afgifter, en grøn check eller lignende. Det er et afgørende værktøj for, at vi får en hurtigt og omkostningseffekt omstilling. At se bort fra klimaafgifter vil blot gøre det unødigt dyrt for Danmark at omstille sig, og i den nuværende økonomiske situation vil det i værste fald føre til, at Danmark ikke når sit 2030 mål.⁴

Ved at indføre en afgift på forureningskilden, kan det også forsvares at fjerne eksisterende energiafgifter, der hæmmer reduktionen af drivhusgasser (herunder PSO-afgift og afgifter på overskudsvarme) til fordel for erhvervslivet.⁵

3. Husk grønne modkrav til virksomhederne

Der er ingen grund til at lægge store hjælpepakker hos erhverv, som alligevel bliver udfaset i takt med den grønne omstilling. Vi skal ikke blindt støtte, at virksomheder går tilbage til business as usual. Derfor foreslår vi, at hjælpepakkerne målrettes de omstillingsvillige erhverv, og at der med den økonomiske støtte medfølger grønne modkrav. Hvis virksomheder skal have en håndsrækning af fællesskabet for at komme økonomisk ovenpå igen, så bør det være en selvfølge, at vi stiller krav om, at de tager ansvar for grøn omstilling. Det kan for eksempel være ved at opstille bindende reduktionsmål for virksomhedens udledninger, eller sætte krav om, at en vis andel af støtten går til grøn omstilling i virksomheden.

⁴ <https://klimaraadet.dk/da/rapporter/kendte-veje-og-nye-spor-til-70-procents-reduktion>

⁵ <https://www.klimaraadet.dk/da/rapporter/afgifter-der-forandrer>

Det gælder især flybranchen.

Den hurtigste omstilling af flybranchen kan ske gennem en anderledes sammensætning af brændstoffet. Selvom Corona-pandemien har vist, at vi nok kan leve uden de utallige rejser, vil folk nok ikke stoppe helt med at flyve foreløbigt. Derfor skal flyselskaberne tilskyndes til at tage alle midler i brug for at gøre sig grønnere. En forandring af brændstoffet vil gøre flyrejser dyrere, men det er en pris, man bør være klar til at betale til fællesskabet for en aktivitet, der forurener meget. Derudover er Danmark bagud med vores flypriser, der i dag slet ikke tager højde for udledningen, modsat resten af transportsektoren, hvor der er brændstofafgifter. Det er på høje tid, at der indføres en passagerafgift som vores nabolandes, så det afspejler den reelle klimaeffekt af flyreisen. Ellers bliver vi et flypris-skattely. Provenuet fra afgiften kan bl.a. gå til at finansiere grønne teknologier og lignende i flybranchen. Da vores nabolande allerede har indført passagerafgifter vil det sandsynligvis ikke svække de danske lufthavnes konkurrenceevne. Som inspiration til, hvordan man kan opstille krav for omstilling af flysektoren, før man eventuelt giver dem økonomisk hjælp, kan man se på det franske eksempel.⁶

4. Styrk grønne jobs og initiativer

Giv målrettet støtte til, at virksomhederne kan investere i deres egen grønne omstilling

Målet noget af den støtte, der gives til virksomhederne for at få gang i økonomien, til dem, der vil forpligte sig på at bruge pengene på at gøre deres aktiviteter mere bæredygtige. Det kan være til at implementere en ny teknologi eller til at omlægge sin forretningsmodel. Ofte kræver denne type initiativer en investering på kort sigt, som virksomhederne måske ikke har råderum til, på nuværende tidspunkt, uden støtte, men det skaber arbejdspladser og på længere sigt bedre økonomi i virksomheden.

Fremryk og styrk den grønne fremtidsfond

I Danmarks Grønne Fremtidsfond er der allerede opnået enighed om en række kriterier for støtte til virksomheder. Denne investering kan derfor med fordel fremrykkes og øges, således at der hurtigt kan kanaliseres penge ud i samfundet, der er sikret at have ind tænkt grøn omstilling.

Fremryk initiativer i Energiaftalen 2018

⁶ <https://www.businessgreen.com/news/4014617/air-france-coronavirus-bailout-package-demand-steep-emissions-cuts>

Flere initiativer i Energiaftalen 2018 kan med fordel fremrykkes, da det vil være med til at skabe nye grønne arbejdspladser. Her bør det prioriteres at udskifte olie- og naturgasfyr i de danske hjem, blandt andet ved at fremrykke og forøge puljen til at skrotte oliefyr frem til i år. Puljen skal udvides til at inkludere naturgasfyr, såvidt disse erstattes af en varmepumpe.

Man bør satse på at udbygge lade-infrastruktur for at fremme grøn transport og muliggøre den private omstilling til elbiler. Udover prisen er rækkevidden en af de største barrierer for forbrugere i skiftet fra sorte til grønne biler. Ifølge nogle estimer, vil det være nødvendigt at have op mod 850.000 lade-standere i 2030 for at nå målsætningen om en million grønne biler⁷. Det skaber grønne jobs at opstille lade-standere, og samtidig booster det den økonomiske aktivitet, fordi forbrugerne tidligere tør gå ud og investere i en elbil, når de kan se, at infrastrukturen er på plads. Det er positivt, at der allerede er taget nogle skridt i denne retning, men der er stadig et stort uudnyttet potentiale.

Hertil bør loftet for landvindmøller fjernes sammen med andre barrierer for, at sol- og vindenergi kan udbygges. Man bør også fremrykke udbud af havvind, der skal stå klar senest 2030. Ifølge Dansk Energi skaber udbygningen af en havvindmøllepark 6.000-8.000 jobs i anlægsfasen⁸.

Investeringer i energirenoveringer

Den grønneste energi er den energi, man slet ikke bruger. Der er derfor store klimagevinster at hente ved at investere i energirenoveringer af bygninger. Det vil stimulere aktivitetsniveauet hos danske virksomheder og skabe grønne jobs hurtigt. Samtidig gør renoveringer vores bygninger sundere at være i samt sparer penge, der lige nu går til energi. Der er gode erfaringer fra andre lande med co-benefits ved at investere i renoveringer.⁹

5. Internationalt ansvar

Stå vagt om EUs Grønne Pagt

I pandemiens navn er klimahandling allerede i gang med at blive udskudt på europæisk plan. Læk fra EU-kommissionen reviderede arbejdsprogram for 2020

⁷ https://www.danskeenergi.dk/sites/danskeenergi.dk/files/media/dokumenter/2019-05/Er_elnettet_klar_til_elbilerne_Analyse_af_effekt-og_investeringsbehov_i_eldistributionsnettet.pdf

⁸ https://www.danskeenergi.dk/sites/danskeenergi.dk/files/media/dokumenter/2020-04/Dansk_Energis_udspil_til_groen_strakspakke.pdf

⁹ https://www.c40knowledgehub.org/s/article/The-Multiple-Benefits-of-Deep-Retrofits-A-toolkit-for-cities?language=en_US

afslører, at fire initiativer vil udsættes til 2021 og yderligere ni forsinkes. På listen over udskudte initiativer findes væsentlige pakker som ReFuelEU Aviation og FuelEU Maritime samt lovgivning om cirkulære økonomi og strategier for Europas skove.

At udskyde klimalovgivning underminerer vores fælles mulighed for at bygge rammerne til en ny, grøn økonomi. Danmark bør modsætte sig al udskydelse af lovgivning under EUs Grønne Pagt og i stedet presse på for at øge tempoet og ambitionsniveauet for europæiske klimainitiativer.

Vær solidarisk med de lande, der både er ramt af coronakrise og klimakrise

Lige nu er nogle lande ekstra hårdt ramt af både coronavirus og klimakrise. Det gælder især i områder, hvor rent vand er en mangelvare. Vi bør give målrettet akut hjælp til organisationer, der arbejder i disse lande. Hvis vi ikke handler hurtigt på dette, risikerer det at underminere de andre langsigtede udviklingsmål, Danmark bidrager til. Det er således både et spørgsmål om at tage solidarisk internationalt ansvar, men også et spørgsmål om at sikre værdien af Danmarks langsigtede udviklingsinvesteringer. Det er vigtigt, at der indtænkes bæredygtighedskriterier og grøn omstilling i den støtte, der gives. Det vil sikre, at den hjælp vi giver på kort sigt mod sult og fattigdom ikke undergraver den lidt mere langsigtede klima-resiliens i de samfund, der modtager støtten, men tværtimod støtter dem i at opbygge bæredygtige samfund, der er mindst muligt sårbare overfor klimaforandringerne.